

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 57 0 Ps 111466 22 Rev
Dana, 17.05.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Gorjane Popadić, kao predsjednika vijeća, Violande Šubarić i Biljane Majkić Marinković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja D. d.o.o. B., koga zastupa M.B., advokat iz B., protiv tužene Republike Srpske, Uprava, B., koju zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske, radi isplate, vrijednost spora 464.695,00 KM, te po protivtužbi Republike Srpske, Uprava, B., protiv D. d.o.o. B., radi ispunjenja, isplate penala i naknade štete, vrijednost spora 1.041.819,00 KM, odlučujući o reviziji tužene-protivtužitelja izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 111466 20 PŽ od 25.11.2021. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 17.05.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija tužene-protivtužitelja se djelimično usvaja, preinačavaju se obje nižestepene presude u usvajajućem dijelu odluke o tužbenom zahtjevu tako da se dosuđeni iznos od 464.695,00 KM snižava na iznos 278.817,00 KM.

U ostalom dijelu revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužitelja za sastav odgovora na reviziju u iznosu od 4.387,50 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 111466 14 Ps od 23.10.2020. godine obavezana je tužena da tužitelju isplati iznos od 464.695,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 14.5.2014.godine do isplate i naknadi mu troškove parničnog postupka u iznosu od 51.718,10 KM (stav 1. izreke), a odbijen je zahtjev tužitelja za zakonsku zateznu kamatu za period od 14.5.2014. do 24.5.2014. godine (stav 2. izreke). Istom presudom odbijen je protivtužbeni zahtjev da se obaveže tužitelj-protivtuženi (u daljem tekstu: tužitelj) da tuženoj-protivtužitelju (u daljem tekstu: tužena) isplati: iznos od 948.880,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja protivtužbe do isplate; iznos od 92.939,00 KM na ime penala, po članu 20. Ugovora za implementaciju Projekta ... broj: ... od 26.12.2011. godine; te da preda u posjed jednu kopiju svih izvornih kodova aplikacija, koje su bile predmet izrade po Ugovoru za implementaciju Projekta ... broj ... od 26.12.2011. godine, koji je zaključen između parničnih stranaka, kao i zahtjev za naknadu troškova postupka, sa zakonskom zateznom kamatom od donošenja presude do isplate (stav 3.).

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 111466 20 PŽ od 25.11.2021. godine žalba tužene je odbijena i potvrđena prvostepena presuda, te su

odbijeni zahtjev tužene za naknadu troškova sastava žalbe u iznosu od 2.500,00 KM i zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu u iznosu od 4.387,50 KM.

Blagovremenom revizijom tužena pobija drugostepenu presudu, u dosuđujućem dijelu u odnosu na tužbeni zahtjev i odbijajućem dijelu u odnosu na protivtužbeni zahtjev, zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda u pobijanom dijelu preinači tako da se odbije tužbeni zahtjev i usvoji protivtužbeni zahtjev u cjelosti ili u tom dijelu ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužitelj predlaže da se revizija odbije kao neosnovana.

Revizija je djelimično osnovana u odnosu na odluku o tužbenom zahtjevu, a neosnovana u odnosu na odluku o protivtužbenom zahtjevu.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja za isplatu iznosa od 464.695,00 KM, na ime naknade po zaključenom ugovoru i obavljenom poslu sa zakonskim zateznim kamatama od 14.05.2014. godine do isplate, te protivtužbeni zahtjev za isplatu naknade štete na ime izgubljene dobiti u iznosu od 948.880,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od podnošenja protivtužbe do isplate i isplatu iznosa od 92.939,00 KM na ime penala, kao i predaju u posjed jedne kopije svih izvornih kodova aplikacija iz predmetnog ugovora.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je sljedeće činjenično stanje: da su parnične stranke dana 26.12.2011. godine zaključile ugovor za implementaciju projekta ..., kojim je bila predviđena isporuka G. sistema, odnosno W. portala za pristup i pronalaženje geoinformacionih podataka, te povezanih geousluga, tako da je ukupna vrijednost ugovorenih roba i usluga iznosila 1.858.780,00 KM, a rok izvršenja ugovora je 22 mjeseca, odnosno do 26.10.2013. godine; da se članom 8. ugovora tužena obavezala da će u roku od sedam dana od potpisivanja ugovora imenovati nadzorno tijelo koje će u njeno ime vršiti nadzor nad realizacijom ugovora, vršiti pregled i prijem izvršenih usluga i roba, davati preporuke i sugestije isporučiocu u toku realizacije ugovora i izvještavati naručioca o realizaciji aktivnosti iz tog ugovora; da su članom 16. ugovora definisali da se pod izvornim kodom podrazumijeva izvorni kod aplikacije iz člana 1. ovog ugovora, da je isporučilac obavezan obezbijediti jednu kopiju svih izvornih kodova aplikacija koje su predmet ovoga ugovora, koju će čuvati na sigurnoj lokaciji u svom sjedištu i koju će predati naručiocu u slučaju da više nije u mogućnosti da dalje održava i razvija spomenute aplikacije, a naručilac podnese zahtjev za isporuku u cilju samostalnog razvoja spomenute aplikacije; da su članom 20. tog ugovora ugovoreni penali za svaki dan kašnjenja u visini 0,1%, a maksimalno 5% ukupne vrijednosti ugovora; da je tužitelj izvršavao ugovorene obaveze i isporučivano robe i usluge, nakon čega je ispostavljao račune koji su mu uredno isplaćivani, a tužena nije platila posljednju isporuku ugovorenih roba i usluga po otpremnici broj 1445 od 21.08.2013. godine u iznosu od 464.695,00 KM; da je tužena dopisom od 26.09.2013. godine ukazala tužitelju da E-C. w.s., na čiju isporuku se odnosi potraživanje iz tužbenog zahtjeva, u najvećoj mjeri implementiran, ali da je potrebno u najkraćem roku izvršiti njegovu doradu; da je tužitelj dostavio izvještaj o realizaciji projekta po predmetnom ugovoru, u prilogu dopisa od 25.04.2014. godine u kojem je postavljen rok tuženoj do 05.05.2014. godine za eventualne primjedbe ili sugestije, te je ispostavio račun broj ...od 07.05.2014. godine na iznos od 464.695,00 KM, koji je predmet tužbenog zahtjeva, a tužena je uz dopis od 13.06.2014. godine vratila taj račun, sa obrazloženjem da robe i usluge ne mogu biti fakturisane dok njen stručni tim ne pregleda isporuku i da će tužena obavijestiti tužitelja o daljem postupanju tek pošto stručni tim za nadzor isporuku ocijeni i prihvati; da je nakon što

tuženi nije platio dug po opomeni od 23.10.2014. godine tužitelj podnio predmetu tužbu sudu; da je prema nalazu vještaka informatičke struke Z.G. tužena na osnovu mišljenja svog stručnog tima za nadzor, prihvatila i platila sve isporučene robe i usluge definisane ugovorom, izuzev servisa za elektroničku trgovinu E-C., s. za arhivske dokumente (planove) i uspostavu baza podataka katastra komunalnih uređaja i arhivskih dokumenata (planova), isporučenih 25.04.2014. godine; da tužena tu isporučenu robu i uslugu nije prihvatila niti odbila, niti informisala tužitelja, ali je dopisom od 26.09.2013. godine konstatovala da je E-C.s. u najvećoj mjeri implementiran; da je sporni dio usluga i roba isporučen u nominalnom obimu od 2/3 (66,666%), odnosno da je kompletan ugovor u nominalnom smislu izvršen u obimu 91,394%; da je tužena mogla i može koristiti G., izuzev E-C.s., koji nije u cijelosti funkcionalan i dokumentovan u skladu sa pravilima struke, dobrom praksom i relevantnim internacionalnim standardima, te da je tužena koristila G. (bez E-C.s.) do 2017. godine, kada ga je odlučila zamijeniti novim na drugoj softverskoj platformi; da tužena može koristiti G., ali zbog manjkavosti i nedostataka pojedinih funkcionalnosti E-C.s., nepostojanja adekvatne dokumentacije, iste ne može koristiti niti ih staviti na raspolaganje krajnjim korisnicima-potencijalnim kupcima; da prema nalazu vještaka ekonomske struke G.E. ukupna vrijednost obračunatih penala, koje tužitelj treba da plati iznosi 92.939,00 KM, a ukupno umanjeni prihod kroz povećane troškove po osnovu dodatnog zapošljavanja po osnovu ugovora o djelu za period od 2014. do 30.06.2018. godine iznosi 948.880,00 KM, te da ukupna šteta koju tužena trpi iznosi 1.041.089,00 KM.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je zaključio da su parnične stranke zaključile ugovor u privredi čiji je predmet isporuka robe i usluga koji ima elemente ugovora o prodaji i ugovora o djelu; da je od ukupne vrijednosti ugovora od 1.858.780,00 KM tužena isplatila 1.394.085,00 KM i da nije isplaćen sporni račun u iznosu od 464.695,00 KM, koji se odnosi na neisplaćene robe u iznosu od 227.205,00 KM i neplaćene usluge u iznosu od 237.490,00 KM; da iz dopisa tužene od 26.09.2013. godine, Izvještaja o realizaciji projekta od 25.04.2014. godine, dopisa tužitelja od 08.05.2014. godine, te nalaza i mišljenja vještaka informatičke struke proizlazi da je E-C.w.s. u najvećoj mjeri implementiran; da je tužena predmetni sporni račun, koji joj je dostavljen 08.05.2014. vratila tek 13.06.2014. godine, što je preko 30 dana od dana dostavljanja računa odnosno 50 dana od dostavljanja izvještaja o implementaciji ugovora s priložima; da je tužena bila dužna da plati račun u roku od 15 dana od dana dostavljanja, odnosno najkasnije do 24.05.2020. godine, a u protivnom do tog dana prigovoriti u pogledu prijema robe i usluga; da se posljednja isporuka od 25.04.2014. godine tiče dokumentovanja projekta i da tužena nije blagovremeno prigovorila toj posljednjoj isporuci; da je tužena propustila rokove iz članova 481. i 614. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 19/93, 3/96, 39/03 i 74/04, u daljem tekstu: ZOO) zbog čega je došlo do prekluzije u pogledu prava na sudsku zaštitu; da je dopis tužene od 26.09.2013. godine obavještenje o nedostacima isporučene robe i izvršenog posla, pa se u skladu sa članom 500. ZOO, nakon isteka jedne godine od obavještenja ugasilo pravo na raskid ugovora, snižavanje naknade i naknadu štete; da zbog izostanka blagovremenih primjedbi i prigovora od strane tužene, kao i u smislu odredbi koje regulišu naknadu štete (članovi 185, 186. i 189. ZOO) nije osnovan protivtužbeni zahtjev tužene za naknadu štete; da i u odnosu na pravo na ugovornu kaznu tuženoj ide na štetu što nije prigovarala da tužitelj kasni u isporuci roba i usluga, kao i činjenica da ni jedan član stručnog tima tužene nije informatičke struke; da zbog izostanka blagovremenih i pravno relevantnih prigovora nisu od uticaja na presuđenje ni nedostaci isporučene robe i usluga utvrđeni od strane vještaka i da su neosnovani navodi tužene da je u pitanju ništav pravni posao, pa je pozivajući se na naprijed navedene odredbe ZOO prvostepeni sud usvojio tužbeni zahtjev i odbio protivtužbeni zahtjev.

Odlučujući o žalbi tužene, drugostepeni sud je prihvatio kao pravilna činjenična utvrđenja i pravne stavove prvostepenog suda, pa je žalbu odbio i potvrdio prvostepenu presudu.

Osporena odluka, u dosuđujućem dijelu odluke o tužbenom zahtjevu, nije u potpunosti na zakonu zasnovana iz sljedećih razloga:

Odredbom člana 454. stav 1. ZOO propisano je da se ugovorom o prodaji obavezuje prodavac da prenese na kupca pravo svojine na prodatu stvar i da mu je u tu svrhu preda, a kupac se obavezuje da plati cijenu u novcu i preuzme stvar, a odredbom člana 600. istog zakona da se ugovorom o djelu poslenik obavezuje da obavi određeni posao, kao što je izrada ili opravka neke stvari ili izvršenje nekog fizičkog ili intelektualnog rada i sl., a naručilac se obavezuje da mu za to plati naknadu.

U konkretnom slučaju iz utvrđenog činjeničnog stanja u predmetnoj pravnoj stvari, koje ne može biti predmet pobijanja u revizionom postupku, prema izričitoj zabrani propisanoj odredbom člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), proizlazi da su parnične stranke dana 26.12.2011. godine zaključile ugovor za implementaciju projekta ..., kojim je bila predviđena isporuka G.s., odnosno W.p. za pristup i pronalaženje geoinformacionih podataka, te povezanih geousluga sa elementima ugovora o prodaji i ugovora o djelu, da je ukupna vrijednost ugovorenih roba i usluga iznosila 1.858.780,00 KM, da je tužitelj izvršio kompletan ugovor u nominalnom smislu u obimu 91,394% (od ukupne cijene to iznosi 1.672.902,00 KM), da je tužena platila tužitelju iznos od 1.394.085,00 KM, te da za posljednju isporuku nije platila račun na iznos od 464.695,00 KM.

Kod takvog stanja stvari pravilno tužena u reviziji ukazuje da je pogrešno primijenjeno materijalno pravo kada je tužitelju, koji je prema utvrđenom činjeničnom stanju izvršio cjelokupnu ugovornu obavezu u procentu od 91 % (što od ukupno ugovorene cijene iznosi 1.672.902,00 KM) dosuđen neplaćeni dio do ukupno ugovorene cijene. Budući da je tužena nesporno platila 1.394.085,00 KM, to je srazmjerno izvršenim obavezama tužitelja tužena obavezna platiti i razliku do 1.672.902,00 KM, odnosno 278.817,00 KM.

Stoga je radi pravilne primjene materijalnog prava iz naprijed navedenih odredbi ZOO, valjalo u tom dijelu usvojiti djelimično reviziju tužene i preinačiti pobijane presude u tom dijelu kao u izreci ove presude.

Nasuprot prednjem, odluka o protivtužbenom zahtjevu je pravilna i zakonita.

Odredbama članova 481. stav 1. i 614. stav 1. ZOO kupac, odnosno naručilac je dužan pregledati primljenu stvar, odnosno izvršeno djelo i bez odlaganja obavjestiti prodavca, odnosno poslenika o nađenim nedostacima, inače gubi pravo koje mu po tom osnovu pripada. Prema odredbama članova 500. stav 1. i 616. stav 1. ZOO kupac, odnosno poslanik koji je obavjestio prodavca, odnosno poslenika o nedostacima stvari, odnosno izvršenog posla, ne može svoje pravo ostvarivati sudskim putem po isteku godine dana od učinjenog obavještenja.

Prema činjeničnom utvrđenju tužitelj je posljednju isporuku ugovorenih roba i usluga izvršio po otpremnici broj 1445 od 21.08.2013. godine, tužena je dopisom od 26.09.2013. godine tužitelju stavila prigovor da je potrebno doraditi E-C.w.s., a dopisom tužitelja od

25.04.2014. godine tuženoj je ostavljen rok od 10 dana odnosno do 05.05.2014. godine za eventualne primjedbe. Tužitelj je ispostavio račun broj ... od 07.05.2014. godine, a tužena je uz dopis od 13.06.2014. godine vratila taj račun navodeći da robe i usluge ne mogu biti fakturisane dok stručni tim ne prihvati isporuku, te da će tužena obavijestiti tužitelja o daljem postupanju tek pošto stručni tim za nadzor isporuku ocijeni i prihvati, što nije učinila. Nakon što tužena nije izmirila dug ni po opomeni od 29.01.2014. godine tužitelj je 13.11.2014. godine podnio predmetnu tužbu, a tužena je protivtužbu podnijela 06.02.2015. godine.

Stoga je, suprotno tvrdnji revidenta, pravilan zaključak nižestepenih sudova da tužena nije u smislu navedenih zakonskih odredbi u propisanom roku stavila konkretne primjedbe u pogledu ugovorene robe i usluga (kako je bilo ugovoreno članom 8. ugovora), te da nisu ispunjeni uslovi da svoja prava ostvari sudskim putem, zbog čega je protivtužbeni zahtjev pravilno odbijen. Prema utvrđenom činjeničnom stanju posljednje primjedbe na isporuku robe i usluga tužena je tužitelju stavila dopisom od 26.09.2013. godine, pa je od tada do podnošenja protivtužbe nesumnjivo protekao rok od godinu dana, nakon kojeg primalac gubi pravo na sudsku zaštitu.

Prema odredbi člana 16. stav 2. ugovora od 16.12.2011. godine tužitelj se obavezao obezbijediti kopiju svih izvornih kodova aplikacija, koje su predmet ugovora, koje će čuvati na sigurnoj lokaciji u svom sjedištu i koju će predati tuženoj u slučaju da više nije u mogućnosti da održava i razvija spomenute aplikacije, a tužena kao naručilac podnese zahtjev za isporuku u cilju samostalnog razvoja spomenutih aplikacija, tako da su ugovorili slučajeve i uslove pod kojima je tužitelj obavezan da preda tuženoj izvorne kodove. Budući da tužena nije dokazala da su ispunjeni ugovoreni uslovi, neosnovani su revizioni navodi kojim se osporava odluka o odbijanju protivtužbenog zahtjeva u tom dijelu.

Zato je valjalo temeljem odredbe člana 248. i 250. stav 1. ZPP odlučiti kao u izreci.

Saglasno odredbi člana 397. u vezi sa odredbom člana 386. stav 3. ZPP, imajući u vidu konačan uspjeh stranaka po oba zahtjeva, ovaj sud nije preinačio odluku o troškovima postupka dosuđenih tužitelju.

Tužitelju nisu dosuđeni troškovi sastava odgovora na reviziju budući da oni u konkretnom slučaju nisu bili potrebni za vođenje parnice (član 387. stav 1. ZPP).

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić